

ALTERNATİF MÜZE ARAYIŞLARINA BİR ÖRNEK “BORUSAN CONTEMPORARY” KOLEKSİYON VE SERGİLEME SORUNSALI

An Example Of Alternative Museum Interviews "Borusan Contemporary" Collection And Exhibition Problem

Dr. Arş. Gör. Merve DUYDU BOYDAŞ

Cumhuriyet Üniversitesi, Mimarlık Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Grafik Sanatlar Bölümü, Sivas / Türkiye

ORCID : 0000-0001-6821-752X

Cite As: Duydu Boydaş, M. (2021). “Alternatif Müze Arayışlarına Bir Örnek “Borusan Contemporary” Koleksiyon Ve Sergileme Sorunsalı”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(48): 1940-1946.

ÖZET

Geçmiş ile gelecek arasında bağ kurarak, toplumun yapıtaşlarından birini oluşturan, kültürel değerlerin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan, müzeciliğin temelleri oldukça erken devirlere dayanmaktadır. 21.yüzyıla gelindiğinde ise, müzeler çağdaşlaşma süreci içine girmiştir ve dünya genelinde yeni müzecilik anlayışı benimsenmiştir. Bu süreç içinde, toplumsal işlevlerini geliştiren ve çeşitlendiren müzeler durağan ve klasik müze anlayışından kurtularak dinamik bir tavır sergilemeye başlamışlardır.

Ülkemizi de etkisi altına alan bu yeni müzecilik anlayışı müze kavramında ki çeşitlenmeleri de beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada, ülkemizde ilk ve tek olma özelliğine sahip “ofis müze” konseptiyle hizmet veren, hafta içi ofis binası olarak kullanılırken hafta sonları müze olarak ziyarete açılan Borusan Contemporary’nin müzecilik faaliyetleri, koleksiyon ve sergileme sorunsalı incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Müze, Borusan, perili köşk

ABSTRACT

The foundations of the museum, which links the past and the future, to the survival of the cultural values that constitute one of the building blocks of the community and to the transmission of future generations, is based on early periods. When it comes to the 21st century, the beauty has entered into a process of modernization and a new understanding of museology has been adopted throughout the world. In this process, they began to exhibit a dynamic attitude by getting rid of the concept of static and classical museums that develop and diversify their social functions.

This new understanding of museology, which also affects our country, brought with it the diversity in the concept of museum. In this study, while it is used as a weekly office building with the concept of "office museum" having the feature of being the first and only in our country, Borusan Contemporary which visited as a museum on weekends will be examined with its museum activities and exhibition problems

Key words: Museum, Borusan, Haunted house

1. GİRİŞ

Kimi zaman mağara duvarlarına yaptığı resimlerle, kimi zaman tapınaklara sakladığı objelerle unutmaya ve unutulmaya karşı sürekli bir direniş geliştiren insanoğlu, hem kendi ürettiği nesnelere hem de çeşitli yollarla edindiği objeleri kullanmış, saklamış ve basit anlamda da olsa onları bir şekilde sergilemiştir. Ait olduğu topluma ve döneme has bilgileri gelecek kuşaklara aktarma yetisini bu şekilde kazanan insanoğlu, geleceğe ışık tutabilmek ve geçmişin tecrübelerinden yararlanabilmek adına, geçmişten günümüze kalan objelere başvurma yöntemini sık sık denemiştir. Tarihin izlerini geleceğe aktarma arzusu müze fikrinin temellerini oluşturmuştur.

Müze sözcüğü Grekçe “Mouseion” kelimesinden türemiş olup, Yunan mitolojisine göre Musa’lar (İlham Perileri) adı verilen tanrıçalara adanan tapınak ve Atina’da Musa’lara ayrılan tepe anlamına gelmektedir” (Gögebakan, 2013:65).

Kültür tarihinin yaşatılması ve toplumun aydınlanması için etkin konuma sahip olan müzeler üzerine birçok tanım yapılmıştır.

ICOM (International Council of Museum) tarafından yapılan tanıma göre; “Müze, sadece kar amacı gütmeyen, toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemeler üzerinde araştırma yapan, onları toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve eğlence gibi amaçlar doğrultusunda sergileyen ve sürekliliği olan bir kurumdur” (Şar, Sağkol, 2013:83-90).

Geçmişle gelecek arasında bağ kurmayı hedefleyen müzeler; hem sanatsal hem de tarihsel değerleri bünyelerinde barındıran mekanlardır. Kültürel ve sanatsal değerlerin kaybolmasını engellemek için mücadele veren kurum olarak tanımlayabileceğimiz müze kavramı, gelişen teknoloji ve çağın gereksinimlerine paralel olarak işlevselliği ve çeşitliliği bakımından sürekli gelişip değişmiştir.

Tarihsel geçmişin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından etkin bir konuma sahip olan müzelerin, toplama, sergileme, koruma, araştırma ve eğitim gibi sorumluluk alanları vardır. Müzelere ait olan bu sorumluluk alanları içinde hangisine öncelik ve önem verileceği gelişen teknoloji ve çağın gereksinimlerine paralel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum müzelere yüklenen misyonun çeşitliliğine neden olmuştur.

Bu durumda müzelerin işlevlerinden bahsedilmesi gerekirse;

Toplama İşlevi: Müzeler, koleksiyonlarını oluşturan eserlerini toplarken satın alma, kazı, hibe ve değiş tokuş gibi farklı yöntemlere başvurmaktadır.

Belgeleme İşlevi: koleksiyonlarına ait eserleri belgeleme, kaydetme, arşivleme ve belli bir kategoriye göre sıralama eylemleri belgeleme işlevlerini oluşturmaktadır.

Koruma İşlevi: müzelerin en temel ve önemli işlevlerinden biri olarak görülmektedir. Çünkü müzeler sadece bünyelerinde barındırdıkları eserlerle bilgi aktarma bakımından değil bireye eser koruma bilicinin aktarılması bakımından da önemli kurumlardır.

Sergileme işlevi: müzelerin varoluş sebeplerinden biride sergileme amacıdır.

Eğitim İşlevi : Günümüzde çağdaş eğitim uygulamalarının sadece okulda değil okul dışındaki alternatif mekanlarda da devam edebilecek nitelikte olması kalıcı ve etkili öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Müze ortamında gerçekleştirilen eğitimlerle insanlara ilgi çekici ve özgür bir öğrenme ortamı sunulmaktadır. Çünkü müzelerde gerçekleştirilen öğrenme faaliyetleri öğretmen kitap veya okulla sınırlı değildir. Bu açıdan değerlendirildiğinde;

Müzeler sadece bir bina veya koleksiyondan ibaret değildir, toplayıp sınıflamasına rağmen depo veya arşiv de değildir. Eğitime fonksiyonunu da içinde taşıyan bir kültür kurumudur.

Teknoloji ve bilişim alanında yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak son dönemde müzelerin sosyal ve eğitimsel işlevleri diğer sorumluluk alanlarının önüne geçmeye başlamıştır. Toplumla uzaktan bakan klasik ve durağan bir mekan anlayışına sahip olan müzeler yeni sunum teknikleri ve eğitim disiplinine dahil olmalarıyla farkı bir kültür endüstrisi durumuna geçmiştir. Müzelerin sahip oldukları her ürünü sergilemek ya da nesne ayırımına gitmeden tüm eserleri toplamak gibi zorunlulukları yoktur. Kültür kurumları olarak kabul gören her müzenin kendine göre bir eser toplama ve bunları sergileme biçimi vardır. Bu durum müzelerin sınıflandırılmasını ve müzelerin kendini bir sınıfa dahil etme sürecini beraberinde getirmiştir.

Müze kavramı cinsine, statüsüne, bağlı olduğu kuruma göre zamanla gelişip yenilenerek birçok türe ayrılmıştır.

Tablo1: Müze Türleri¹

Koleksiyonlarına Göre Müzeler	Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler	Hizmet Alanına Ve Hitap Ettikleri Kitlelere Göre Müzeler	Sergileme Mekanlarına Göre Müzeler	İşlevlerine Göre Farklı Müzeler
Arkeoloji Müzeleri	Belediye Müzeleri	Bölge, Halk Ve Toplum Müzeleri	Açık Hava Müzeleri,	Devrim Müzeleri
Sanat Ve Tarih Müzeleri	Devlet Müzeleri	Uzmanlık Müzeleri(Sağlık,Oyuncak,Karikatür	Anıt Müzeler	Sanal Müzeler
Etnografya Müzeleri	Üniversite Ve Vakıf Müzeleri	Çocuk,Gençlik Ve Kadın Müzeleri		Ev Müzeler (Tek Kişilik Müzeler)
	Şahıs Müzeleri			

2. TÜRKİYE' DE MÜZECİLİK FAALİYETLERİ

Ülkemizde ki müzecilik faaliyetlerine baktığımızda Avrupa'dan 150 yıl kadar sonra tarihi eserlerin özel mekanlar da korunmaya alınmasıyla başladığı görülmektedir. Türkiye'de ki müzeciliğin tarihsel gelişimi dört ayrı evre altında incelenmektedir ;

1. dönem: Sultan Abdülmecid'in 1845 yılında Yalova civarında yaptığı bir gezide üzerinde İmparator Constantinus'un adının bulunduğu yazıtlı başlıkları toplatıp İstanbul'a göndermesi ve Tophane- i Amire Müşiri Ahmet Fethi Paşanında bu taşları Harbiye Ambarı olarak kullanılan Aya İrini Kilisesi'nde koruma

¹ Bu tablo Burçak Madran, derleyen Prof. Tomur Atagök'' Müze Türleri, Yeniden Müzeciliği Düşünmek'', Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1999. Edinilen bilgiler ışığında hazırlanmıştır.

altına aldığı döneme işaret etmektedir (Keleş, 2003:4). Aya İriki Kilisesi "Mecma-i Esliha-i Atika ve Mecma-i Asar-ı Atika" adı altında iki koleksiyonun toplanmasıyla 1846 yılında ülkemizin ilk müzesi olarak Damat Ahmet Fethi Paşa tarafından açılmıştır ve müzenin ilk müdürü Edward Goold dur.

2. dönem Osman Hamdi Bey ile başlayan döneme işaret etmektedir. Çok yönlü bir sanat adamı olan ve 12 yıl boyunca Paris'te sanat eğitimi alan Osman Hamdi Bey'in girişimleri ile Çinili köşk onarılmıştır. Osman Hamdi Bey, gündün güne doğan tarihi eserlerin korunması ve depolanması için mimar Valaury'e ile görüşmüş ve günümüzde İstanbul Arkeoloji Müzeleri olarak bilinen binayı tasarlamasını ve yapmasını istemiştir. Ölümüne kadar müze müdürlüğü görevini yerine getiren Osman Hamdi Bey, Türkiye'de ki modern müzecilik anlayışının gelişmesi için büyük çabalar göstermiştir

3.dönem olarak değerlendirilen Cumhuriyetin ilk yıllarında; Topkapı sarayı içindeki eşyalarla birlikte 1 Nisan 1924'te müze olarak hizmete açılmıştır. Aynı zamanda Ayasofya Cami müzeye dönüştürülmüş ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk müze binası olan Ankara Etnoğrafya Müzesi de Atatürk'ün emriyle halka açılmıştır (Keleş, 2003:4). Türkiye'de ki modern müzecilik faaliyetlerinin önemli gelişmelerinden biri olan Uluslar arası Müzeler konseyi ICOM'un Türkiye komitesi' nin kurulması da 1950 yılında gerçekleşmiştir.

4. dönem olarak nitelendirebileceğimiz 1960'lı yıllara denk gelen dönemde ise, müze binalarının yapımı hızlanmış. Teknoloji ve bilişim alanında yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak son dönemde müzelerin sosyal ve eğitimsel işlevleri diğer sorumluluk alanlarının önüne geçmeye başlamış ve müzelerin işlevleri çeşitlenmiştir.

21.yy' da müzeler nasıl faaliyet göstereceklerine ilişkin yenilikleri göz önünde bulundurarak kendilerini toplumla iletişim kurmak amacıyla yenileyip, eski müzecilik felsefelerini çoğunlukla terk etmektedirler. Bu yeni süreçte müzeler kültüre ve toplumla olan ilişkilere daha çok önem vererek yeni politikalar geliştirmektedir" (Karadeniz, 2013:407).

20.yy 2. Yarısında neyin değerli olduğu bu değer neye göre verildiği ve değerli kabul edilenin izleyiciye nasıl bir sunumla ulaştırılması gerektiği tartışmaları ile müzelerin amaç ve işlevleri yeniden gündeme gelmiştir. Message göre; yeni müzeler "çağdaş fiziksel özellikleriyle, kültür nesnelerini, tarihi kalıntıları ve deneyimleri paylaşmaya adanmıştır. Müzeler sadece belirli bir kesimi temsil ettiği düşünülen kültür nesnelerini sergileyen ortamlar değildir" (Message, 2006:603).

Gelişen teknoloji ve bilişim imkanlarıyla toplumsal iletişim görevinde üstlenen müzeler birimlerini, uzman kadrolarını ve personellerini geliştirerek değiştirmişlerdir. Hiçbir ayırım gözetmeksizin toplumun her kesimine ulaşmayı hedefleyen müzeler yeni müzecilik anlayışıyla kültür iletişim ve öğrenme arasındaki ilişkiyi çeşitlendirmiştir.

Müzelerin toplumsal işlevlerine verilen önem arttıkça müze çeşitliliği de artmaktadır. 2000'li yıllardan itibaren kadın müzeleri ,göç müzeleri ,sanal müzeler gibi birçok müze açılmıştır.

ICOM'un tanımına göre "çağdaş müzeciliğin toplumsal işlevleriyle ilişkilendirdiği, müze türlerindeki ve müzecilik yaklaşımlarındaki çeşitlilik müzenin sürdürülebilirliğini sağlama çabasıyla açıklanmaktadır. Müzecilik alanında görece yeni bir kavram olan "sürdürülebilirlik", Sutter ve Worts'a (2005) göre, müzelerin gitgide daha fazla ilgisini çekmektedir. Türce çeşitlenen müzeler bu kavramın müzecilik alanındaki geçerliğini kanıtlamaktadır" (Karadeniz, 2014:408).

Ülkemizde çeşitlenen alternatif müze yapılarına Borusan Contemporary 'örnek olarak verilebilir.

2.1. Borusan Contemporary

1944 yılında kurulan Borusan holding sanat faaliyetlerine "Borusan sanat" adı altında 1997 yılında başlamıştır. 1997 yılında açılan Borusan Sanat Galerisi, 2006 yılına kadar açık kalmıştır ve bu süre zarfında 54 sergiye ev sahipliği yapmıştır. Borusan'ın kültür sanat alanındaki hedefleri doğrultusunda, 2008 yılında kurulan Art Center/ İstanbul isimli kurum da görsel sanatlar çalışmaları sürdürülmüştür. İstiklal caddesinde ki merkezinde faaliyet gösteren kurum bünyesinde 4 sergi açılmış ancak, Borusan Holding'in görsel sanatlar çalışmalarını Borusan Contemporary bünyesinde toplamak istemesiyle faaliyetlerini 2013 yılında sonlandırmıştır.

Bina olarak İstanbul kültür mirasının önde gelen örneklerinden ve Rumelihisarı'nın tarihi binalarından biri olan Yusuf Ziya Paşa Köşkü/ perili köşkü kullanan Borusan Contemporary, çağdaş sanata olan ilgiyi artırmak, sanat eğitimi dinamiğine destekte bulunmak ve Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu'nu daha geniş

kitlelere ulaştırmak için 2011 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Ofis ortamını müzeye dönüştürmesiyle klasik müzecilik anlayışına meydan okuyan Borusan Contemporary hem fiziksel ortamı hem de farklı sunum ve sergileme deneyimleriyle kendi alanında öncü olmayı hedeflemektedir. Rumeli Hisarı'ndaki holding binasında hizmet veren ofis müze hafta içi beş gün boyunca bir holding gibi çalışmaktadır. Cuma mesai bitiminde, çalışanların ofislerde bulunan masaları üzerlerindeki özel eşyalarını toparlayıp çıkmalarıyla hafta sonu boyunca bina müze olarak kullanılmaktadır. Hafta içi Holding'in ofis işlevini sürdürdüğü binada, hafta sonları Borusan sanat koleksiyonundan seçilen eserlerin yanı sıra, ülkemizden ve dünyadan önemli isimlerin küratörlüğünü yaptığı kişisel ve karma sergiler düzenlenmektedir. Alışılmadık bir konsept içinde hizmet veren Borusan Contemporary'nin amacının, disiplinler arası bir anlayışla oluşturduğu sergileri, her yaş grubuna ve toplumun her kesimine ulaştırarak, Türkiye'nin çağdaş sanat ortamının gelişmesine katkıda bulunmak olduğunu söyleyebiliriz. Her yaş grubundan insana yönelik hazırladığı eğitim programlarıyla kurum, aynı zamanda yaratıcı sanat eğitimini de desteklemektedir.

Görsel sanatlar etkinliklerini en başından beri yeni medya sanatına üzerine yoğunlaştıran Borusan Contemporary'nin kurumsal durusuna kısaca değinmek gerekirse;

*“Kesin tanımlaması konusunda uzmanların bile ortak bir fikre ulaşamadığı yeni medya sanatı, her şeyden önce dijital olarak üretilmiş imgeleri izleyiciye sunar. Video, fotoğraf, heykel ve ışık gibi birbirinden farklı tekniklerle üretilen çalışmaların en önemli özelliklerinden biri de izleyicinin katılımına açık olmasıdır. Bu katılım durumu hem özgürleştirici bir özelliğe sahiptir hem de sürekli devinim halinde olan “açık uçlu sanat eserine” gönderme yapar. İzleyici pasif bir rolü terk ederek katılımıyla sanat eserini şekillendirdiğinde, yaratıcı sürecin bir parçası olur”.*²

Borusan Contemporary' de, yaratıcı süreci desteklemesi ve hem sanatçıya hem izleyiciye daha özgür bir sanat ortamı sunulması adına çalışmalarını yeni medya sanatına yoğunlaştırmayı tercih etmektedir.

2.2. Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu ve sergileme sorunsalı

Ülkemizde ilk IACCCA(Uluslararası Kurumsal Çağdaş Sanat Koleksiyonları Birliği) üyesi olma özelliğine sahip Borusan Çağdaş sanat koleksiyonunun temeli 30 yıl öncesine dayanmaktadır. Çağdaş sanat koleksiyonunun süreci, kurucusu ve sahibi olan Ahmet Kocabıyık için gelen hediyelerle başlamış, daha sonra koleksiyona dâhil edilen eserlerle şekillenmeye başlamıştır. Koleksiyona yeni eserler dâhil edileceği zaman Borusan holding 'in yönetim kurulu başkanını Ahmet beyin başkanlığında bir komite kurulmaktadır ve yılın belli zamanlarında toplanan bu komitenin sürekli olarak takip ettiği sanatçılar bulunmaktadır. Koleksiyona yeni eserler dâhil edilmek istendiğinde; komite tarafından takip edilen bu sanatçılar ve eserleri hakkında sunumlar ve fikir alışverişleri yapılarak koleksiyonun yeni eserlerine karar verilmektedir. Yeni medya sanatına verdiği önem ve alternatif arayışlarıyla dikkat çeken Borusan Contemporary' in Koleksiyonun da Çağdaş Türk Sanatının dinamik isimlerinden Ayşe Erkmen, Bülent Evren Ali Kazma, Cevdet Erek ve Gülsün Karamustafa gibi birçok sanatçının eserleri bulunmaktadır. Genç sanatçıları da takip eden ve destekleyen bir kurum olarak, Burak Arıkan, Evrim Kavcar, Serkan Taycan, Lale Delibaş, Erdal İnci genç kuşak sanatçıların çalışmaları da koleksiyonda kendine yer edinmiştir.

Müzedede ağırlıklı olarak yeni medya sanatına ait eserlere yer verilse de koleksiyon seçkilerinde özel heykeller ve resimlerde yer almaktadır. Bu eserlerin saklanması ve korunması konusu müze yönetimince oldukça önemsenmektedir. Müze koleksiyonunda bulunan her bir eser, işin standartlarına ve kendi saklanma koşullarına uygun olarak özel bir depoda korunmaktadır ayrıca gerektiğinde bir konversiyon uzmanından da yardım alınmaktadır.

Önceleri Çağdaş Türk sanatı üzerine yoğunlaşan müze koleksiyonuna 2000'li yıllarda Donal Judd, Sol Lewitt gibi sanatçıların eserlerinin de dâhil olmasıyla koleksiyonun “kabuk değişim” süreci başlamıştır. 2011 yılında müze faaliyetlerinin de başlamasıyla koleksiyonun kalbini New Media Art çalışmalarının oluşturduğunu söyleyebiliriz. “Video, yerleştirme, yeni medya, neon-LED, fotoğraf başta olmak üzere ‘dijital tekniklerle’ üretilmiş olan yapıtları içeren koleksiyonda, Brigitte Kowanz, François Morellet, Ola Kolehmainen, Edward Burtynsky, Robert Mapplethorpe, Maurizio Nannucci, Doug Aitken, Peter Zimmermann, Gerwald Rockenschaub, Liam Gillick, U-Ram Choe, Daniel Rozin, Daniel Canogar, Marina Zurkow”³ gibi sanatçıların önemli eserleri bulunmaktadır.

² <http://borusancontemporary.com/client/pdf/gunlerintortusu2017.pdf> erişim tarihi:08.05.2017

³ <http://borusancontemporary.com/tr/koleksiyon/koleksiyon-hakkinda> erişim tarihi :08.05.2017

Medya sanatına odaklanarak büyüyen Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu, bugün ulaştığı noktada uluslararası alanda önemli bir yeri olan Türkiye’den ve uluslararası sanatçılara ait yaklaşık 1000 adet çalışmayı kapsamaktadır. Bu bağlamda Borusan Contemporary Genel Sanat Direktörü Kathleen Forde, koleksiyonun gelişimini şöyle tarif etmektedir: “Uzun yıllar boyunca Borusan başta pentür, heykel, baskı ve fotoğraf olmak üzere farklı tekniklerle üretilmiş yapıtları bünyesine kattı.⁴ Bir süredir medya sanatına odaklanan koleksiyon teknolojiyi kullanarak içerik, deneyim ve estetiğe vurgu yapan işleri destekleyerek geliştiriyor.”

Borusan Contemporary ‘nin sergileme kavramına gelindiğinde ise; bir müzenin en önemli işlevlerinden biri olan “sergileme”(exhibition) Türk Dil Kurumu tarafından yapılan tanımına göre; “alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelere serildiği yer olarak “uygun yere koyma” anlamında mekân ve nesne ile ilişkidir”(Çolak, 2011:38).

Yeni müzecilik anlayışına göre, günümüz müzelerindeki sergileme faaliyetleri de düşünce ve deneyimlerin ortaya çıkarılmasını ve bireyin eser ile özgür bir iletişim kurmasını amaçlayan yeni girişimler içindedir.

“Eskiden nesnelere basitçe, kronolojik ya da stile uygun olarak düzenleyip sergileyen müzeler, artık daha etkileşimsel ve çevresel olarak duyarlı sergilemeler hazırlamaktadır. Sergilenen nesnelere izleyicilerin de daha içli dışlı olması istenmektedir.” Dolayısıyla bu değişiklikler, insanların müze deneyimlerini değiştirmektedir” (Railey ve Worth, 2004:75). Bu bağlamda, hem özgün mimarisiyle hem de deneysellik anlayışını yansıttığı ofis müze kavramıyla Borusan contemporary’nin ziyaretçilere farklı bir müze ve sergileme deneyimi sunduğunu söylenebilir.

Zaman içinde müzelerin sergileme işlevleri için farklı gruplandırma ve tanımlamalar yapılsa da içerik yönünden baktığımızda aslında hepsi birbirine benzerdir.

Belcher’ e göre; müzelerde 3 çeşit sergileme yöntemi uygulanır.

“- Hissi Sergileme: İzleyicilerin duyguları üzerinde etki yaratmak amacıyla düzenlenir. Öğretici Sergileme: Estetik etkilemeden çok bilgi verme amaçlı sergilerdir.

Eğlendirici Sergileme: Görsel-işitsel araçların kullanıldığı eğitim temelli sergilerdir.”

Bu açıdan bakıldığında; Borusan Contemporary de ki sergilerin 3 yönteme de uygun olduğu söylenebilir.

Borusan Contemporary’nin bünyesinde genel anlamda 2 ayrı sergileme tekniğinin uygulandığı görülmektedir. Borusan çağdaş sanatlar koleksiyonuna dâhil olan ve kalıcı olarak sergilenen eserleri şeffaf ofis konsepti ile hizmet veren binanın bütün odalarında(yönetim kurulu odaları da dâhil) görmek mümkünken, bina koridorlarında da koleksiyona ait video eserler bulunmaktadır. Videoların uzunluğu değiştiği için önce eser hakkında bilgi verilmekte sonra isteyenler video eserleri sonuna kadar izleyebilmektedir. Koridorlara yerleştiren video eserlerin önündeki kalabalık sergiyi gezme ve anlamlandırma motivasyonunu zaman zaman düşürse de, bina içinde 2. Ve 4. Katta bulunan özel galerilere yerleştirilen video eserlerin, rahatlıkla izlenilebilmesi için uygun bir ortam oluşturulmuştur. Ülkemizden ve dünyadan önemli isimlerin küratörlüğünü yaptığı kişisel ve karma sergiler ise, bina içerisinde 2. Ve 4. Katta konumlanan ayrı sergi mekânların da açılmaktadır. Bina ofis müze olarak kullanıldığı için sergi mekânları mesai bitiminden sonra hazırlanmakta ve konseptli sergilerin hazırlanma süreci ortalama 7/10 gün arasında değişmektedir. Borusan Contemporary bünyesinde Kalıcı olarak sergilenen ve koleksiyona ait olan eserlerin, yerleştirildikleri ofis mekânlarına uyum sağlarken bir bakıma da dekoratif ve teşvik amaçlı işler olduğunu söylemek mümkündür.(resim 1)

Resim 1: Ruby Anemic “Cesaret yoksa Zafer de yok” 2013 24*340cm

⁴ <http://borusancontemporary.com/tr/hakkimizda/duyurular> erişim tarihi :08.05.2017

2. Ve 4 katta bulunan galerilerde açılan sergiler de ise mekân serginin konseptine uygun şekilde değiştirilerek dekor edilmektedir.

Borusan bünyesinde açılan bazı sergiler de leyla Erbil, Tezer Özlü ve İlhan Berk gibi edebiyatçıların kitaplarından yola çıkılmaktadır ve bu kitaplardan kesitler alınıp eserlerin yanlarına yerleştirilerek de koleksiyon sergileri hazırlanmaktadır. Bu konsept için de hazırlanan sergilerin küratörlüğünü Dr. Necmi Sönmez yapmıştır. Edebiyatla çağdaş sanatın buluşturan sergilerde güncel sanat eğilimlerinin temsil edildiği çalışmalar ile günümüz toplumunda bireyin farklı kavram ve konular karşısında takındığı tavır sanatçıların gözünden yansıtılmaya çalışılmaktadır. Bu deneysel arayışın ziyaretçilere farklı ve alışılmadık imgeler dünyasının kapılarını araladığını söyleyebiliriz.

Edebiyatla görsel sanatı aynı çizgide buluşturan bu sergileme tekniği ile sanat eseri ile izleyicinin ilk karşılaşma sürecinin üzerinde durulmaktadır. Çağdaş sanatın ilk bakışta kavranamayacak yoğunlukta ve içerikte olduğunu düşünen Borusan Contemporary bir esere 2. veya 3. Kez bakılıp bakılmayacağını eser ile karşılaştığında alınan enerjiden ortaya çıktığını düşünmektedir ve bu enerjiyi oluşturabilmek adına, edebiyatla görsel sanatların birlikteliğinden doğan yaratıcı bir izlek takip edilmeye çalışılmaktadır.

Bu çerçevede oluşturan sergilerden birine Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu'ndan derlenen çalışmaları bir araya getiren küratörlüğünü Dr. Necmi Sönmez'in yaptığı "yazıt" sergisini örnek verebiliriz.

Çağdaş sanatın gelişim sürecinde yazı çalışmaları sanatçıların dünyaya farklı açılardan bakmalarını sağlamıştır. Çağdaş sanatın farklı arayışlarını bir araya getiren bu serginin çıkış noktası İlhan Berk 'in "yazıt" şiiri ve onun da resim sanatıyla ilgileniyor olmasıdır. Borusan Contemporary koleksiyonun da ki çalışmaların İlhan Berk 'in şiirleriyle birlikte sunulduğu bu sergide, Berk'in de desen çalışmalarına ve el yazmalarına yer verilmiştir. Sergi sırasında yapılan şiir okumaları ve tartışmalarıyla da sergileme sürecinde ki bu disiplinler arası yaklaşım desteklenmiştir.

Borusan Contemporary de ki bir farklı sergi uygulaması da sipariş üzerine yaptırılan sergilerdir. Takip ettikleri sanatçılardan mekâna özgü özel sergiler hazırlamaları istenmektedir. Bu sergileme tekniğiyle, Borusan Contemporary hem koleksiyonu zenginleştirmekte, hem de genç sanatçıları destekleme amacı taşımaktadır. Bu konsept içinde hazırlanan sergilere 05.03.2016–21.08.2016 arasında geçici olarak sergilenen ve küratörlüğünü Charles Merewether üstlendiği Japon grup TeamLab tarafından hazırlanan: Sanat ile Fiziksel Mekânın Arasında sergisini örnek verebiliriz. Bir başka örnek ise, 04-03-03.09.2017 tarihleri arasında sergilenmeye devam eden Ole Kolehmainen 'nin Sinan Projesi'dir."

3. SONUÇ

Kökeni Antik Yunan 'a dayanan ve geçmişin gelecek kuşaklara aktarılmasına ev sahipliği yapan müzecilik kavramı zaman içerisinde sürekli değişip gelişmiştir. 20 yy. ilk yarısına kadar tarihi eserlerin toplanması ve muhafaza edilmesi amacına hizmet eden müzeler bu dönemden sonra işlevselliği ve çeşitliği bakımından sorgulanmaya başlamıştır. Gelişen teknolojilere paralel olarak farklı bir kültür endüstrisi durumuna geçen müzeler klasik ve durağan mekân anlayışından uzaklaşmaya başlamıştır. Başlangıçta tarihi eserleri toplama, koruma ve sergileme amacı taşıyan müzeler günümüzde, alternatif mekânları ve edindiği sosyolojik içerikleriyle toplumsal iletişimin temellerini oluşturmaya başlamışlardır.

Ülkemizde ki müzecilik kavramı da 2000'li yıllarda birlikte "kabuk değişimi" sürecine girmiştir. Çağdaş müzecilik anlayışıyla beraber, kültür ve sanat belleği izleyiciye farklı sunum ve anlatım teknikleriyle ulaşmaya başlamıştır. Bu durum müzecilik faaliyetlerine olan ilgiyi de arttırmıştır. Sergileme, koleksiyon ve mekân arayışlarında yenilenmeler ülkemizde ki yeni müze oluşumlarını da beraberinde getirmiştir. Sosyal sorumluluk projeleri kapsamında özel kurum ve kuruluşlarda halka ilişkiler çalışmalarına önem vermeye başlamış ve çeşitli kültür/ sanat faaliyetleri için arayışlara girmişlerdir. Bu arayışların bir sonucu olarak, Borusan Holding tarafından 2011 yılında kurulan Borusan Contemporary de ofis müze yapısıyla ülkemizde tek olma özelliğini taşımaktadır. Yeni medya sanatına yönelmesi ve genç sanatçıları da desteklemesiyle öncü bir kurum olmayı hedefleyen Borusan Contemporary Çağdaş Sanat adına önemli faaliyetler gerçekleştirmeye ve yeni yeni dikkat çekmeye başlamaktadır.

Ofis müze konsepti içinde çalışıyor olmasının bazı zorlukları olsa da sanatı hayatın içine en önemlisi de çalışma hayatının içine dâhil etmesiyle, hem toplum ve sanat arasında ki çizgiyi kaldırmakta hem de kurumsal imajına katkı sağlamaktadır.

Desteklediği sanatçılara düzenli olarak açtığı kişisel sergiler ve sipariş usulüyle hazırlattığı sergiler ile toplumun her kesimine ulaşmayı hedeflen Borusan Contemporary sanatı ve sanatçıyı destekleyen bir kurum olarak eski ve durağan müze anlayışına karşı çıkmaktadır. Koleksiyonlarına aldıkları genç sanatçıların deneysel çalışmaları ile kurumlarını sanat mezarlığı olma özelliğinden kurtaran Borusan Contemporary yeni müzecilik anlayışına uygun bir tavır sergilemektedir.

Sonuç olarak müzeler, araştırma duygusunu körükleyen, toplumsal iletişimi güçlendiren ve toplum sanat ilişkisini geliştiren kurumlar olarak toplumun gereksinimlerine hitap etmelidir. Toplumlarda müzeciliğin gelişmesi ve fonksiyonlarının çeşitlenmesi için çaba göstermeli ve Borusan Contemporary gibi alternatif müze mekânları desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

Belcher,M.(1991). Exhibitions in Museum, Leicester University Press, Leicester, ,s. 65

Çolak, B.(2011). Tarihsel Süreç İçerisinde Müzelerle Birlikte Değişen Sergileme Mekânları; New York Modern Sanat Müzesi (Moma) Ve Frankfurt Modern Sanat Müzesi (Mmk) Örneği Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 30

Gögebakan, Y., (2013). İnönü Üniversitesi'nin Müzeleri-1: Özel Turgut Özal Müzesi. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, 23-65.

Gögebakan, Y., (2016). Üniversiteler ve Müzeler: İnönü Üniversitesi Müzeleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Art-e Dergisi, 18- 9.

Karadeniz, C.(2013) Müzenin Toplumsal İşlevleri Bağlamında Türkiye'deki Devlet Müzeleri İle Özel Müzelerde Çalışan Uzmanların Kültürel Çeşitlilik Ve Müzenin Ulaşılabilirliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research Cilt: 7 Sayı: 35 Volume: 7

Keleş, V. (2003). Modern Müzecilik Ve Türk Müzeciliği, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi cilt: sayı:1

Madran, B. (1999). Müze Türleri. Yeniden Müzeciliği Düşünmek. Der. Tomur ATAGÖK. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi, 3-20.

Message, K. (2006). "The New Museum". Theory, Culture & Society (ed. M. Featherstone, C. Venn, R. Bishop, J. Phillips), S: 23 (2-3),London: SAGE Publications.).

Railey, J.M. ve Worth, S.,(2004). Preface, in Aesthetics: The Big Question, s. 75-77, Ed. Korsmeyer, C., Blackwell Publishing, Great Britain. Rendell

Şar, E., Sağkol, T.,(2013). Eğitim Fakültelerinde Müze Eğitimi Dersi Gerekliliği Üzerine , Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 20 .

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://borusancontemporary.com/client/pdf/gunlerintortusu2017.pdf> erişim tarihi: 13.05.2017

<http://borusancontemporary.com/tr/koleksiyon/koleksiyon-hakkinda> erişim tarihi :08.05.2017

<http://borusancontemporary.com/tr/hakkimizda/duyurular> erişim tarihi :08.05.2017

- Kaynak belirtilmeyen fotoğraflar yazara aittir.